

Handlingsplan vid avauktorisation och hävning av särskilda boenden

2019-11-25

Carina Smith & Emelie Berglund

ÄLN 2019/114

SOCN 2019/495

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och förutsättningar.....	3
2	Syfte	3
3	Handlingsplan när avauktorisering eller avtalshävning är beslutad.....	4
3.1	Rådighet över lokalen	4
3.2	Ej rådighet över lokalen.....	5
4	Kommunikationsplan.....	6
4.1	Kunder och anhöriga	6
4.2	Utförare och anordnare.....	6
4.3	Handläggare.....	6
4.4	Kommunikationsenheten och media.....	6
4.5	Äldre- respektive socialnämnd	6

I Bakgrund och förutsättningar

Särskilt boende är det gemensamma namnet på flera boendeformer som anpassats för personer med stort behov av omsorg. Dygnet runt finns personal tillgänglig och kommunen svarar upp till sjuksköterskenivå för de boendes omsorg samt hälso- och sjukvård.

Äldrenämnden i Nacka kommun har kundval för särskilt boende för äldre, med boenden som bedrivs i både privat och kommunal regi. Äldrenämnden har också upphandlade särskilda boenden med så kallade profilplatser och korttidsplatser.

Socialnämnden har bostad med särskild service enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) på entreprenad med såväl kommunala som privata utförare. Tidigare i år genomfördes en upphandling av driften av dessa bostäder och de nya avtalen börjar gälla från den 1 januari 2020. I juni 2019 fattade socialnämnden beslut om att införa kundval för bostad med särskild service enligt LSS som komplement till befintliga upphandlingar. Kundvalet avser bostad med särskild service enligt LSS då anordnare själv står för kontrakt av godkänd lokal.

Vad gäller särskilt boende för personer med psykiska funktionsnedsättningar enligt socialtjänstlagen (SoL) finns det i Nacka dels ett ramavtal och dels överenskommelser med den kommunala produktionen Valfärd samhällsservice.

I revisionsberättelsen från 2018 påtalas att äldrenämnden behöver en handlingsplan vid beslut om avauktorisation av särskilda boenden. Den 19 februari 2019 gav dessutom socialnämnden social- och äldredirektören i uppdrag att skapa rutiner och handlingsplaner för övertagande av verksamhet som inte fungerar från privata aktörer till kommunal regi. Äldreenheten och Omsorgsenheten har gemensamt tagit fram handlingsplanen. Det finns inte behov av att ta fram specifika rutiner för aktiviteter i handlingsplanen, då dessa rutiner redan finns.

Parallellt med framtagandet av handlingsplanen har äldreenheten arbetat med uppdraget *Sanktioner inom kundvalen i sociala omsorgsprocessen*. Resultatet av uppdraget kommer att presenteras för äldrenämnden och socialnämnden i början av 2020. Där kommer det att framgå vilka aktiviteter som vidtas innan en avauktorisation blir aktuell.

Erfarenheter från andra kommuner som har avslutat särskilda boenden är inkluderade i handlingsplanen.

2 Syfte

Ett syfte med uppdraget är att kommunen vid en avauktorisation eller avtalshävning av ett särskilt boende har en fastställd handlingsplan som beskriver hur kommunen ska agera. Handlingsplanen ska spegla hur kommunen ska agera

för att minimera risken för att kunder far illa, vilket kan kopplas till målet *bästa utveckling för alla*.

Ett annat syfte är att arbeta för *maximalt värde för skattepengarna* genom att säkerställa att kunder inte riskerar att stå utan hjälp. Om det inte finns en tydlig handlingsplan är risken betydligt större att kommunen måste upphandla dyra platser.

3 Handlingsplan när avauktion eller avtalshävning är beslutad

Det påverkar inte handlingsplanen om boendet är i kommunal eller privat regi. Det avgörande är om kommunen har rådighet över lokalen.

Kommunjurist ska involveras i ett tidigt skede i processen för att säkerställa att processen hanteras juridiskt korrekt. Grunden för avauktion eller hävning behöver säkerställas med starka bevis som håller i en eventuell rättstvist.

3.1 Rådighet över lokalen

Kommunen har rådighet över lokalen när kommunen står för hyreskontraktet och när kommunen äger lokalen:

1. Avauktionera eller säg upp avtalet. Befintliga rutiner ska följas.
2. Gör en upphandling med synnerlig brådska, vilket innebär ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering. Det innebär i praktiken samma förfarande som vid en direktupphandling. Kommunen vill helst få in tre anbud och svarstiden ska vara kort. Befintlig process för *Direktupphandling* ska användas.
Upphandling med synnerlig brådska är ett undantag från upphandlingsreglerna och ska tolkas mycket restriktivt. Av rättspraxis framgår att förfarandet får användas när:
 - Händelsen inte varit möjlig att förutse av den upphandlande myndigheten,
 - Det föreligger synnerlig brådska som gör att de allmänna tidsfristerna inte kan respekteras,
 - Det finns ett orsakssamband mellan den oförutsedda händelsen och den synnerligen brådska situationen och
 - Det är absolut nödvändigt att tilldela kontraktet.

Förutsättningar för direktupphandling utifrån synnerlig brådska kan exempelvis vara när ett omedelbart behov av bostad för aktuella målgrupper uppstår. Eftersom det då är rimligt att anta att det skulle få allvarliga konsekvenser för människors liv och hälsa är undantaget tillämpligt.

1. Observera att hänsyn måste tas till krav på erforderliga tillstånd för att bedriva aktuell verksamhet. Om det är en privat utförare som har blivit avauktoriserad kan en interimslösning vara att ge uppdraget till den kommunala produktionen, då de inte behöver tillstånd från Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO). Om hävningen avser en kommunal utförare och det finns ett akut behov av att flytta kunder ska samma förfarande tillämpas som när boenden behöver evakueras.

Om en privat utförare vinner upphandlingen med synnerlig brådska måste hänsyn tas till att det kan ta lång tid för den privata utföraren att erhålla ett IVO-tillstånd. Då måste den sociala omsorgsprocessen sluta en överenskommelse med den kommunala produktionen om att utföra det aktuella uppdraget till dess att utföraren som vann upphandlingen har erhållit IVO-tillstånd. Detta gäller även när inga anbud har lämnats.

3.2 Ej rådighet över lokalen

Kommunen har inte rådighet över lokalen då utföraren står för hyreskontraktet eller äger lokalen:

2. Undersök i första hand om kommunen kan överta rådighet över lokalen. Om det är möjligt kan punkten 3.1.2 tillämpas.
3. När en ny privat utförare, som avser att bedriva samma verksamhet, övertar rådigheten över lokalen:
 - om det särskilda boendet finns inom ett kundval ska de ansöka om auktorisation enligt gällande rutiner
 - om det särskilda boendet är upphandlat kan kommunen direktupphandla den nya utföraren enligt gällande rutiner.
4. Om inte någon av ovanstående punkter är tillämpliga, måste nya platser omgående hittas till kunderna:
 - undersök om andra boenden i kundvalet eller avtalsområdet har lediga platser för målgruppen
 - undersök om närliggande kommuner har lediga platser för målgruppen genom länsöverenskommelse eller en direktupphandling enligt gällande rutiner
 - direktupphandla platser hos privata utförare enligt gällande rutiner.
5. Om det finns ett akut behov av att flytta kunder ska samma förfarande tillämpas som när boenden behöver evakueras.

4 Kommunikationsplan

4.1 Kunder och anhöriga

Kunder och anhöriga ska informeras skyndsamt när beslut är taget. Innan dess ska ingen kommunikation ske. Kvalitetsutvecklare tar fram kundbrev, som skrivs under av enhetschef. Brevet används av handläggare vid kommunikation med sina kunder och deras anhöriga. Behov av övrig kommunikation bedöms från fall till fall.

4.2 Utförare och anordnare

Kvalitets- och stödgrupperna ansvarar för kommunikation med befintlig utförare eller anordnare under hela processen. Det är viktigt att bibehålla en god relation med utföraren eller anordnaren utifrån kontinuiteten för kunden.

Kommunikation med eventuell ny utförare sker enligt gällande process *Handlägg ansökan*.

4.3 Handläggare

Handläggare informeras av grupp- eller enhetschef. Bedömning får göras från fall till fall när handläggarna ska informeras om pågående process.

4.4 Kommunikationsenheten och media

Enhetschef ansvarar för att informera kommunikationsenheten och hanterar kontakten med media. Kommunikationsenheten ska informeras i ett tidigt skede.

4.5 Äldre- respektive socialnämnd

Social- och äldredirektör ansvarar för att informera aktuell nämnd.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

